

Remissvar

Finansdepartementet

Vårt diarienummer:
2026-00438

Ert diarienummer:
Fi2026/00105

Datum:
2026-04-22

Skatteincitament för forskning och utveckling

Vinnova har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2026:1, Skatteincitament för forskning och utveckling – ett nytt incitament baserat på utgifter för FoU-personal. Utredningen presenterar två alternativ: ett förhöjt kostnadsavdrag (superavdrag) och en återbetalningsbar skattereduktion, båda volymbaserade och avgränsade till personalkostnader för FoU-arbete inom EES. Ikraftträdande föreslås 1 januari 2027 med tillämpning för beskattningsår som börjar efter 31 december 2026.

Sammanfattning

Vinnova välkomnar utredningens förslag att stärka Sveriges innovationsförmåga genom ett nytt och kraftfullt FoU-skatteincitament. I internationell jämförelse investerar näringslivet stora resurser på FoU och innovation i Sverige. Det senaste decenniet har dock den internationella konkurrensen för teknik- och innovationsledarskap accelererat.

Trots att Sverige fortfarande är bland de ledande innovationsländerna i världen så har många andra länder ökat statens satsningar på och incitament för FoU mer än Sverige. Statens roll i att främja stora investeringar i FoU och innovation, FoU-infrastruktur och industriell uppskalning av innovationsbaserad verksamhet kommer att vara av avgörande betydelse för Sveriges teknikledarskap. Det kommer i sin tur att ha stor betydelse för internationell attraktionskraft för företags investeringar och tillväxt i Sverige. Därför borde Sverige ha som mål att statens FoU-satsningar, direkta och indirekta, ska motsvara minst 1 procent av BNP senast år 2030 och, i likhet med Finland, därefter öka detta mål till 1,2 procent av BNP.

Vinnova anser att de båda modeller utredningen föreslår kommer att ge starka FoU-incitament för företag och avstår att förorda den ena modellen framför den andra. Vinnova vill understryka att bedömningen av vad som är FoU i det befintliga FoU-skatteavdraget varit alltför komplicerad och kräver FoU-expertis för att bedöma. Det är därför viktigt att denna bedömning förenklas och att det i bedömningarna av vad som är FoU ingår FoU-expertis.

Vinnova avstyrker utredningens förslag till finansiering av FoU-skatteincitamentet. Förslaget saknar logiska principer med utgångspunkt i syftet att stärka incitamenten för företags FoU-investeringar i Sverige. Förslaget baseras på en ytlig analys där konsekvenserna inte är utredda och tydliggjorda.

Vinnova anser att grundprincipen borde vara att finansiera stärkta FoU-incitament genom att överföra resurser från statligt företagsstöd som inte stimulerar FoU och innovation. Det samlade företagsstödet i Sverige uppgår till minst 120 miljarder kronor per år, varav FoU- och innovationsstöd till företag uppgår till mindre än 5 procent. Utgångspunkten borde vara att allokera en större andel av det totala företagsstödet till direkta och indirekta insatser för att stärka incitament och finansiering av FoU och

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

innovation. Därigenom kan Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och internationella attraktionskraft för investeringar i forskning, innovation och rekrytering av avancerad kompetens stärkas.

Utredningens förslag att delvis finansiera förslaget till FoU-skatteincitament med en halvering av Vinnovas budget skulle försämra incitamenten för företags FoU-investeringar i Sverige. Utredningen hänvisar till en avhandling som dels refererar till två över tio år gamla effektutvärderingar av två olika satsningar på innovativa startups och små företag, dels omfattar en egen analys av samma program ur ett regionalt perspektiv. Dessa utvärderingar visar på olika resultat och kan inte användas för att dra entydiga eller långtgående slutsatser. Utredningen förbiser helt att av Vinnovas finansiering går endast ca 10 procent, dvs. ca 350 mkr per år, till enskilda företag för innovativa projekt. Av dessa går huvuddelen till innovativa projekt i startups och innovativa små företag. Finansieringen möjliggör risktagande i tidiga skeden av innovationsprocesser. Huvuddelen av Vinnovas budget finansierar samverkansprojekt mellan företag, lärosäten, institut och offentliga verksamheter.¹

Vinnova saknar även en konsekvensanalys av förslaget att höja bolagsskatten för att finansiera ett nytt FoU-skatteincitament. Det framstår som sannolikt att det riskerar att försämra företags incitament att investera och skala upp verksamhet i Sverige. Vinnova anser också att utredningen saknar konsekvensanalys av den finansiering av det föreslagna FoU-skatteincitamentet som föreslås ske genom försämringar av olika skatteavdrag som skulle påverka hushåll, däribland skatteavdrag för bolåneräntor.

Vinnovas ställningstaganden

Övergripande synpunkter på stärkta FoU-incitament

I internationell jämförelse investerar näringslivet stora resurser på FoU och innovation i Sverige. Det beror på en lång och framgångsrik historia av industriellt entreprenörskap, avancerad forskning och ambitiös politik för FoU, innovation och innovationsbaserad strukturomvandling.

Samverkan mellan företag, akademi, forskningsinstitut och offentliga aktörer har varit en svensk paradgren i internationell jämförelse och är en viktig förklaring till Sveriges attraktionskraft för företags investeringar i FoU och innovation i Sverige. Sverige har således, som utredningen också konstaterar, ett internationellt starkt forsknings- och innovationssystem

Det senaste decenniet har den internationella konkurrensen för teknik- och innovationsledarskap accelererat och den geopolitiska utvecklingen genererar stora utmaningar för Sveriges nationella säkerhet och ekonomiska konkurrenskraft. Denna utveckling kommer med stor sannolikhet att förstärkas påtagligt under kommande år. Trots att Sverige fortfarande är bland de ledande innovationsländerna i världen så har många andra länder ökat statens satsningar på och incitament för FoU mer än Sverige.

De statliga satsningar som nu planeras och genomförs i många andra länder kommer att innebära att statens FoU-investeringar, direkta och indirekta, i dessa länder kommer att överstiga 1 procent av BNP. Trots en stark ökning av statens FoU-anslag i den senaste forsknings- och innovationspropositionen

¹ Totalt går omkring en tredjedel av Vinnovas finansiering till privata företag, varav huvuddelen av dessa går till samverkansprojekt mellan företag, akademi, institut och andra aktörer.

kommer Sverige att ligga väsentligt lägre än 1 procent av BNP i slutet av den period som propositionen omfattar.

Statens roll i att främja stora investeringar i FoU och innovation, FoU-infrastruktur och industriell uppskalning av innovationsbaserad verksamhet kommer att vara av avgörande betydelse för Sveriges teknikledarskap. Det kommer i sin tur att ha stor betydelse för internationell attraktionskraft för företags investeringar och tillväxt i Sverige. Därför borde Sverige ha som mål att statens FoU-satsningar, direkta och indirekta, ska motsvara minst 1 procent av BNP senast till år 2030 med ambitionen att, i likhet med Finland, öka detta mål till 1,2 procent av BNP.

Vinnova anser, helt i linje med utredningen, att det är mycket viktigt att stärka incitament för företags FoU-investeringar i Sverige. Särskilt viktigt är att stärka Sveriges incitament för och statlig medfinansiering av industriell uppskalning via startups och i befintliga företag. Dessutom är det av stor betydelse att staten medfinansierar investeringar i infrastrukturer för forskning och teknik, eftersom tillgång till internationellt ledande infrastruktur för FoU är en viktig attraktionsfaktor för internationellt ledande forskare och företags FoU-verksamhet. Sverige behöver ha en bra balans mellan å ena sida effektiva direkta statliga stöd till FoU och innovation och indirekta statliga stöd via FoU-skatteincitament.

En fördel med FoU-skatteincitament är att de kan användas av alla företag med FoU-verksamhet och stimulerar rekrytering av FoU-kompetens. Det ger dock begränsad stimulans för investeringar i banbrytande FoU- och innovationsprojekt. Direkta FoU-stöd är viktiga om det råder stor osäkerhet om innovationspotentialen, om det är lång tid till färdig produkt och om det finns starka och komplexa systemberoenden.

Förslag till FoU-skatteincitament

Vinnova välkomnar utredningens ambition och förslag för att stärka Sveriges innovationsförmåga genom ett generellt FoU-skatteincitament. Sveriges FoU-skatteincitament är väsentligt mindre än i många andra länder och det finns därför motiv att införa ett nytt och kraftfullare FoU-incitament.

Utredningen föreslår två olika modeller och tar inte ställning till vilken av modellerna som bör väljas. Båda modellerna skulle kosta ca 8 miljarder kronor i statsbudgeten. Vinnova anser att båda modellerna kommer att ge starka FoU-incitament för företag att bedriva FoU-verksamhet i Sverige och har olika fördelar och begränsningar. Vinnova avstår från att förorda den ena modellen före den andra,

Vinnova vill understryka att bedömningen av vad som är FoU i det befintliga FoU-skatteavdraget varit alltför komplicerad och kräver FoU-expertis för att bedöma. Det är därför viktigt att denna bedömning förenklas och att det i bedömningarna av vad som är FoU ingår FoU-expertis.

Finansieringsförslag för införande av ett nytt FoU-skatteincitament

Vinnova avstyrker den föreslagna finansieringen av FoU-skatteincitamentet. Finansieringsförslaget saknar logiska principer med utgångspunkt i syfte att stärka incitamenten för företags FoU-investeringar i Sverige. Utredningens finansieringsförslag baseras även på en ytlig analys där konsekvenserna inte är utredda och tydliggjorda.

Vinnova anser att grundprincipen borde vara att finansiera stärkta FoU-incitament genom att överföra resurser från statligt företagsstöd som inte stimulerar FoU och innovation. Det samlade företagsstödet i Sverige uppgår till minst 120 miljarder kronor per år, varav FoU- och innovationsstöd till företag uppgår

till mindre än 5 procent.² Utgångspunkten borde vara att allokera en större andel av det totala företagsstödet till direkta och indirekta insatser för att stärka incitament och finansiering av FoU och innovation. Därigenom kan Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och internationella attraktionskraft för investeringar i forskning, innovation och rekrytering av avancerad kompetens stärkas.

Utredningens förslag att delvis finansiera förslaget till FoU-skatteincitament med en halvering av Vinnovas budget skulle försämra incitamenten för företags FoU-investeringar i Sverige. Utredningen hänvisar till en avhandling som dels refererar till två över tio år gamla effektutvärderingar av två olika satsningar på innovativa startups och små företag, dels omfattar en egen analys av samma program ur ett regionalt perspektiv. Dessa utvärderingar visar på olika resultat och kan inte användas för att dra entydiga eller långtgående slutsatser.

Utredningen förbiser helt att av Vinnovas finansiering går endast ca 10%, dvs. ca 350 mkr per år, till enskilda företag för innovativa projekt. Av dessa går huvuddelen till innovativa projekt i startups och innovativa små företag. Finansieringen möjliggör risktagande i tidiga skeden av innovationsprocesser. Huvuddelen av Vinnovas budget finansierar samverkansprojekt mellan företag, lärosäten, institut och offentliga verksamheter. Sådan samverkan är en av Sveriges stora styrkor i internationell jämförelse och en viktig förklaring till Sveriges attraktionskraft för företags FoU-investeringar i Sverige, som är stora i internationell jämförelse. Denna roll som samverkansfinansierare i FoU-systemet har karakteriserat STU, NUTEK och Vinnova sedan STU:s bildande 1968 och har varit av stor och internationellt unik betydelse för Sveriges FoU-system.³ Utredningen gör ingen analys av detta. Utredningen saknar således grund för och konsekvensanalys av sitt förslag att halvera Vinnovas budget för att därigenom finansiera en del av statens kostnader för det föreslagna FoU-skatteincitamentet.

Vinnova saknar också en konsekvensanalys av förslaget att höja bolagsskatten för att finansiera ett nytt FoU-skatteincitament. Det framstår som sannolikt att det riskerar att försämra företags incitament att investera och skala upp näringsverksamhet i Sverige. Vinnova ser en risk med att även denna del i finansieringsförslaget riskerar att motverka syftet med förslaget till FoU-skatteincitament. I synnerhet finns risk att det försämrar Sveriges utmaningar med att främja industriell uppskalning i Sverige baserad på FoU och innovation, inte minst industriell uppskalning via innovativa scaleups.

Vinnova anser också att utredningen saknar konsekvensanalys av den finansiering av det föreslagna FoU-skatteincitamentet som föreslås ske genom försämringar av olika skatteavdrag, däribland skatteavdrag för bolån räntor, som skulle påverka hushåll. Det saknas analys av hur de genomgripande förändringar som utredningen föreslår på det området skulle få på hushållens ekonomi, efterfrågan och ekonomisk tillväxt.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Direktör Göran Marklund har varit föredragande.

² Tillväxtanalys, PM 2025:05, Kartläggning av det statligt finansierade företagsfrämjandet, Delredovisning av regeringsuppdrag KN2024/01306, SOU 2024:24, Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag, Betänkande av Subventionsbrottsutredningen. Det är viktigt att skilja på företagsstöd för FoU till enskilda företag och statliga utgifter som på olika sätt främjar FoU i företag. FoU-skatteincitament är företagsstöd till enskilda företag. Statliga utgifter som på andra sätt än finansiellt stöd till enskilda företag och som på olika sätt främjar utvecklingen av det svenska FoU- och innovationssystemet omfattar många olika politikområden och statliga utgifter. Denna typ av analys görs inte i Tillväxtanalys PM eller i SOU 2024:24. Den görs inte heller i FoU-skattekommitténs betänkande.

³ Weinberger, Hans, Nätverksentreprenören – En historia om teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete från den Malmska utredningen till Styrelsen för teknisk utveckling, 1997, KTH Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria (avhandling)

Darja Isaksson

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelsgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521